

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKELISÄ JA TYÖTTÖMYYSLISÄ

Eläketurvakeskus on lähettänyt yleiskirjeen A 21/93 liitteenä hallituksen esityksen joustavaa eläkeikäjärjestelmää koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi (HE 26/1993 vp.). Esitys sisältää muun muassa ehdotuksen työttömyyslisää koskevien säännösten muuttamisesta. Työttömyyslisä-nimike muuttuu työeläkelisäksi ja lisän suuruuteen vaikuttavien etuuksien määrä lisääntyy.

Lait tulevat voimaan 1.1.1994 ja ne lähetetään eläkelaitoksille erillisen yleiskirjeen liitteenä heti, kun ne on vahvistettu.

Tässä yleiskirjeessä annetaan työeläkelisää koskevat soveltamisohjeet. Yleiskirjeeseen on lisäksi koottu työttömyyslisää koskevat soveltamisohjeet yleiskirjeistä 10/68, 13/78 ja 14/89.

Ohjeet on käsitelty Eläketurvakeskuksessa toimivassa tulkintaryhmässä, jossa ovat jäseninä myös eläkeläistosten edustajat.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen

Helena Tapio

Lakiosasto

25.6.1993

TYÖELÄKELISÄ JA TYÖTTÖMYYSLISÄ

1	JOHDANTO	1
2	LAINMUUTOKSEN SISÄLTÖ	1
3	TYÖTTÖMYYSLISÄ	3
	3.1 Työttömyyslisään oikeuttavat etuudet	3
	3.2 Työttömyyslisän laskeminen	4
	3.3 Työttömyyslisäsäännökset ennen 1.5.1978	5
4	TYÖELÄKELISÄ 1.1.1994 ALKAEN	5
	4.1 Uusi säännös	5
	4.2 Työeläkelisään oikeuttavat etuudet	6
	4.2.1 Ansioon suhteutettu työttömyyspäivä- raha	6
	4.2.2 Työvoimakoulutuksen ansiotuki	7
	4.2.3 Koulutus- ja erorahaston omaehtoiseen ammattilliseen aikuiskoulutukseen myöntämä henkilökohtainen tuki	7
	4.2.3.1 Ammattikoulutusraha	8
	4.2.3.2 Erorahan aikuiskoulutusli- sä	8
	4.2.4 Valtiokonttorin myöntämä ammattikou- lutusraha ja erorahan aikuiskoulu- tuslisä	8
	4.2.5 Kuntoutusetuudet	9
	4.2.5.1 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	9
	4.2.5.2 Kuntoutusrahallain mukainen kuntoutusraha	10
	4.2.5.3 Tapaturmavakuutuslain mu- kainen ansionmenetyskor- vaus	10
	4.2.5.4 Liikennevakuutuslain mu- kainen ansionmenetyskor- vaus	10
	4.3 Poikkeukset etuuspäivien huomioonottamisessa	11
	4.3.1 Etuuspäivät ennen työeläkelakien pii- riin kuulumista tai sinä kalente- rivuonna, jona työskentely alkoi	11
	4.3.2 Etuuspäivät työsuhteen aikana	12
	4.4 Työeläkelisän laskeminen	13
5	ESIMERKKEJÄ ETUUSPÄIVIEN HUOMIOONOTTAMISESTA TYÖELÄKELISÄS- SÄ	15
6	TYÖELÄKELISÄ YEL- JA MYEL-ELÄKKEISSÄ	17
7	TIEDOT UUSISTA ETUUSPÄIVISTÄ	18
8	VOIMAANTULO	18

Lakiosasto

25.6.1993

LIITTEET

Termiluettelo (liite 1)
Esimerkki työeläkelisän laskemisesta (liite 2)
Esimerkki voimaantulosäännöksen soveltamisesta (liite 3)
Taulukko työeläkelisään oikeuttavista ja jälkikaranssiaikaa jatkavista etuuksista (liite 4)

Lakiosasto

25.6.1993

TYÖELÄKELISÄ JA TYÖTTÖMYYSLISÄ

1
JOHDANTO

Työeläketurvan tasoa heikentävät työttömyysjaksot on korvattu eläkkeensaajalle korottamalla eläkettä työttömyyslisällä. Säännökset työttömyyslisästä ovat sisältyneet TEL:iin vuodesta 1969 alkaen (TEL:n 7 b §). Viittaussäännösten kautta työttömyyslisäsäännökset ovat koskeneet myös LEL:n ja TaEL:n mukaisia eläkkeitä. Myös MEL:ssä on työttömyyslisää koskeva samansisältöinen säännös. Sen sijaan YEL:ssä ja MYEL:ssä ei näitä säännöksiä ole ollut.

Myös Kunnallisen eläkelaitoksen Eläkesääntö (KES) sisältää työttömyyslisäsäännökset. Valtion eläkelaikiin (VEL) näitä säännöksiä ei sen sijaan ole sisältynyt, mutta ne on tarkoitus lisätä VEL:iin ensi vuoden alusta lukien.

Työttömyyslisää koskevat säännökset muuttuvat 1.1.1994 alkaen. Työttömyyslisä -nimike muuttuu työeläkelisäksi, ja lisän suuruuteen vaikuttavat aikaisempaa useammat etuudet. Lisän laskentatekniikka ei muutu.

2
LAINMUUTOKSEN SISÄLTÖ

Työttömyyslisään ovat oikeuttaneet vain ansioon suhteutetut työttömyyspäivärahat. Lainmuutoksen jälkeen työeläkelisää laskettaessa otetaan ansioon suhteutettujen päivärahojen lisäksi huomioon

- työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukainen ansiotuki,
- koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90), valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83) tai lukiolain (477/83) mukainen omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävä henkilökohtainen tuki ja
- työeläkelakien tai kuntoutusrahalain (611/91) mukainen kuntoutusraha tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella maksettava ansionmenetykskorvaus.

Lainmuutoksen yhteydessä muuttuu myös se, miltä ajalta maksetut etuudet oikeuttavat lisään. Työeläkelisään ei oikeuta etuus, joka on maksettu

Lakiosasto

25.6.1993

- ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona henkilöllä on ollut ensimmäinen työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoiminta,

- siltä kalenterivuodelta, jona työntekijän ensimmäinen työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työskentely alkoi tai

- kalenterivuodelta, jonka ajan kokonaan henkilö on ollut työeläkelakien alaisessa virka- tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, ellei hän ole samana kalenterivuonna ansainnut LEL:n alaisissa töissä vähintään lain 5 §:n 2 momentin tarkoittamaa alemmaa rajamäärää.

Eläketapahtumavuodelta maksettua etuutta ei edelleenkaan oteta huomioon, mutta aikaisemmasta poiketen eläketapahtumaa edeltävältä kalenterivuodelta maksettu etuus oikeuttaa työeläkelisään.

Työttömyysslisän ja työttömyyskuukausien nimikkeet muuttuvat työeläkelisäksi ja etuuskuukausiksi.

Työeläkelisäsäännökset ulotetaan koskemaan myös yrittäjäeläkkeitä, mutta TEL:stä poiketen ainoastaan kuntoutusetuudet korottavat YEL- ja MYEL-eläkkeitä. YEL:iin lisätään uusi 7 a § ja MYEL:iin uusi 8 k §.

Etuuksien ilmoitusvelvollisuudet laajenevat. Työeläkelisään oikeuttavia etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset velvoitetaan antamaan Eläketurvakeskuk-selle ja eläkelaitoksille tietoja maksamistaan eduista. (TEL:n 17 §:n 1 momentti)

Työeläkelisää koskevia uusia säännöksiä sovelletaan 1.1.1994 alkaen. Ennen 1.1.1994 maksettuja koulutus- ja kuntoutusetuja ei oteta huomioon työeläkelisää laskettaessa. Koska eläketapahtumavuonna maksettu etuus ei oikeuta työeläkelisään, uudet etuudet vaikuttavat työeläkelisän määrään ensi kerran niissä eläkkeissä, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.1995 tai sen jälkeen.

Vuonna 1993 maksetut ansioon suhteutetut työttömyyspäivärahat voivat kuitenkin oikeuttaa työeläkelisään eläkkeessä, jossa eläketapahtuma sattuu vuonna 1994.

Lakiosasto

25.6.1993

3
TYÖTTÖMYYSLISÄ3.1
Työttömyyslisään oikeuttavat etuudet

TEL:n 7 b §:n mukaan muuta eläkettä kuin osa-aika-eläkettä on korotettu työttömyysajalta lisällä, jonka perusteena ovat pääsääntöisesti olleet kaikki ne päivät, joilta eläkkeensaaja on saanut työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. (Ennen 1.1.1985 työttömyyslisän perusteena olivat valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain mukaiset päiväavustukset.)

Työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan perusteella ei ole syntynyt oikeutta työttömyyslisään. (Ennen 1.1.1985 peruspäivärahaa vastasi työttömyyskorvauksesta annetun lain mukainen korvaus.)

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa samanaikaisesti koko kalenterivuoden kestäneen TEL-työsuhteen kanssa, ei näitä päivärahapäiviä ole otettu huomioon TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeiden työttömyyslisää laskettaessa, elleivät ne ole kohdistuneet työsuhteen neljään viimeiseen vuoteen, ns. eläkepalkkavuosiin. Sen sijaan jos työttömyyspäivärahojen kanssa rinnakkain jatkunut koko vuoden kestänyt työskentely on ollut jonkin muun lain alaista (esim. VEL:n tai KVTEL:n), työttömyyspäivärahat ovat oikeuttaneet työttömyyslisään.

Kuitenkin työttömyyslisään ovat oikeuttaneet koko kalenterivuoden kestäneen TEL-työsuhteen aikana maksetut työttömyyspäivärahat, jos työntekijällä on ollut TEL-työsuhteen kanssa rinnakkain LEL-töitä, joissa hän on ansainnut vähintään LEL:n 5 §:n 1 momentin mukaisen alemman rajamäärän verran.

MEL:n työttömyyslisäsäännökset ovat samanlaiset kuin TEL:ssä. MEL-eläkkeen työttömyyslisän kertymisen on estänyt ainoastaan työttömyyspäivärahan maksamisen kanssa samanaikaisesti jatkuva MEL:n alainen työsuhte.

Eläketapahtumavuoden ja sitä edeltäneen kalenterivuoden aikana olleita työttömyyspäiviä ei ole otettu huomioon työttömyyslisää laskettaessa. Työttömyyslisää laskettaessa ei ole otettu huomioon myöskään niitä työttömyyspäiviä, jotka työntekijällä on ollut ennen sen kalenterivuoden alkua, jona hän täytti 23 vuotta, eikä myöskään ennen vuotta 1967 olleita työttömyyspäiviä.

Lakiosasto

25.6.1993

Edellä esitetyt työttömyysslisäsäännökset ovat olleet tällaisenaan voimassa 1.5.1978 alkaen, mutta työsuhteen ajalta maksetut työttömyysavustuspäivät voitiin ottaa huomioon jo 1.1.1978 alkaen. (Ennen 1.5.1978 voimassa olleet työttömyysslisäsäännökset ovat kohdassa 3.3.)

Muutos 1.1.1989
alkaen

Osaksi työttömänä olleen työntekijän päivärahopäivät on 1.1.1989 alkaen muunnettu vastaamaan täysien päivärahopäivien lukumäärää. Tällainen työntekijä voi tehdä lyhennettyä työpäivää tai saada soviteltua päivärahaa. Työttömyyskassat ovat ilmoittaneet osapäivät työsuhderekisteriin täysinä päivärahopäivinä. Työttömyysslisän perusteena on näin ollen ollut osatyöttömyyspäivien osalta todellinen työttömyysaika.

Lyhennettyä työpäivää tekevän työntekijän työttömyyspäivärahan ja sovitellun työttömyyspäivärahan muuntamista täysiksi päivärahopäiviksi selostetaan tarkemmin liitteessä 1 (termiluettelo).

3.2

Työttömyysslisän laskeminen

Työttömyysaika on laskettu täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut työttömyysslisään oikeuttavaa päivärahaa ja lukemalla kuukauteen 22 päivää.

Työttömyyskuukaudet = $\frac{\text{työttömyyspäivärahopäivät}}{22}$

22

Työttömyysslisä on laskettu kertomalla eläkkeen määrä työttömyyskuukausien lukumäärällä ja jakamalla luvulla, joka saadaan, kun työttömyyskuukausien lukumäärä vähennetään niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden täyttämisen 65 vuoden täyttämiseen, kuitenkin aikaisintaan TEL:n ja LEL:n voimaantulosta 1.7.1962 alkaen.

Työttömyysslisä = $\frac{\text{työttömyyskuukaudet}}{\text{aika 23 v} \rightarrow \text{65 v} - \text{työttömyyskuukaudet}}$ x eläke

(aikaisintaan 1.7.62 alkaen)

Työttömyyspäivärahopäivät on otettu huomioon enintään 63 vuoden iän täyttämivuoden loppuun.

Lakiosasto

25.6.1993

Työttömyyslisä on laskettu ennen mahdollista lapsikorotusta ja ennen yhteensovitusta.

Työttömyyslisäprosentti on yleensä saatu valmiiksi laskettuna Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteriotteesta.

Työttömyyslisä on laskettu näiden sääntöjen perusteella, jos eläketapahtuma on sattunut 1.5.1978 tai sen jälkeen.

3.3

Työttömyyslisäsäännökset ennen 1.5.1978

Vuonna 1969 voimaantulleen TEL:n 7 b §:n perusteella työttömyyslisään oikeutti vain työsuhteen päättymisen jälkeen olleen työttömyyden perusteella maksettu päiväavustus. Näin ollen työttömyyslisään ei oikeuttanut työttömyysaika, jona työntekijä työsuhteessa ollessaan oli lomautettuna tai työskenteli osa-aikaisena työntekijänä.

Työttömyyslisä laskettiin 1.1.1969 alkaen muutoin samalla tavoin kuin kohdassa 3.2 on esitetty, paitsi että työttömyyskuukausia laskettaessa jakajana oli nykyisen 22 sijaan 30.

4

TYÖELÄKELISÄ 1.1.1994 ALKAEN

4.1

Uusi säännös

Muutettu TEL:n 7 b § on seuraavan sisältöinen:

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

- 1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa;
- 2) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;
- 3) koulutus- ja erorahastosta annetun lain, valtion virkamieslain, peruskoululain tai lukiolain mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea; tai
- 4) TEL:n 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

- 1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta;
- 2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesään-

Lakiosasto

25.6.1993

nön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoiminta, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan työntekijä on ollut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei työntekijä ole samana kalenterivuonna ansainnut LEL:n mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä

4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (etuuskuukaudet) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisäänsä oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrätessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 18 §:ssä tarkoitettua lyhennettyä työpäivää tekevän ja saman lain 19 §:ssä tarkoitettua osa-aikatyötä vastaan ottaneen työntekijän työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivärahojen lukumäärää.

Uusi säännös koskee viittaussäännösten kautta LEL- sekä TaEL-eläkkeitä. Työeläkelisäsäännökset tulevat myös YEL:iin ja MYEL:iin rajattuina koskemaan kuntoutuspäiviä (kohta 6.). KES:iin tulee vastaavat muutokset, ja myös VEL:iin on tarkoitus lisätä työeläkelisää koskevat säännökset.

4.2

Työeläkelisään oikeuttavat etuudet

4.2.1 Ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha

Kuten aikaisemmin työttömyyslisiin myös työeläkelisiin oikeuttaa työttömyyskassan maksama ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha.

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksiä on selostettu yleiskirjeessä A 13/89. Tämä yleiskirje korvataan uudella vuonna 1993 ilmestyvällä yleiskirjeellä.

Lakiosasto

25.6.1993

4.2.2 Työvoimakoulutuksen ansiotuki

Työeläkelisään oikeuttava uusi etuus on työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen ansiotuki.

Työvoimaviranomaiset voivat järjestää työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille ammatillista aikuiskoulutusta työvoimakoulutuksena. Myös ammatiaan vaihtava voi osallistua työvoimakoulutukseen.

Työvoimakoulutukseen valitulla on oikeus koulutustukseen, jota maksetaan perustukena tai ansiotukena. Perustuki määräytyy työttömyysturvalain mukaista perusturvaa koskevien säännösten perusteella, ja sitä maksaa Kansaneläkelaitos. Perustuki ei oikeuta työeläkelisään.

Ansiotuki määräytyy työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa koskevien säännösten perusteella, ja sitä maksaa työttömyyskassa. Tukea maksetaan viideltä päivältä viikossa. Ainoastaan ansiotuki oikeuttaa työeläkelisään.

Ansiotukea voidaan maksaa ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan tavoin soviteltuna tai vähennettynä tukena. Soviteltua ja vähennettyä ansiotukea maksetaan viideltä päivältä viikossa, ja nämä etuuspäivät oikeuttavat työeläkelisään samalla tavoin kuin ne päivät, joilta on maksettu täysimääräinen ansiotuki.

4.2.3 Koulutus- ja erorahaston omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen myöntämä henkilökohtainen tuki

Koulutus- ja erorahasto voi myöntää ammatilliseen aikuiskoulutukseen joko ammattikoulutusrahaa tai erorahan aikuiskoulutuslisää. Ammattikoulutusrahaa myönnetään pelkästään omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Erorahan aikuiskoulutuslisää sen sijaan voidaan myöntää työvoimakoulutukseen tai omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen.

Ammattikoulutusraha ja omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen myönnetty erorahan aikuiskoulutuslisä oikeuttavat työeläkelisään. Työvoimakoulutukseen myönnetty erorahan aikuiskoulutuslisä ei sen sijaan oikeuta työeläkelisään.

Koulutus- ja erorahasto myöntää ja maksaa ammattikoulutusrahaa ja erorahan aikuiskoulutuslisää kaikille työsuhteessa oleville työntekijöille sekä kunnan ja kirkon viranhaltijoille.

Lakiosasto

25.6.1993

4.2.3.1 Ammattikoulutusraha

Koulutus- ja erorahasto myöntää ammattikoulutusrahaa omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen, joka on päätoimista ja kokoaikaista. Ammattikoulutusrahan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan työ- tai virkasuhde jatkuu koulutuksen aikana. Lisäksi edellytetään, että hakija siirtyy työstään palkattomalle vapaalle koulutuksen ajaksi. Hänellä voi kuitenkin olla koulutuksen aikana vähäinen sivutoimi tai koh- tuullisia luontoisetuja. Ammattikoulutusrahan saaja ei menetä oikeuttaan ammattikoulutusrahaan, vaikka hänen työsuhteensa irtisanotaan koulutuksen alkami- sen jälkeen hänestä riippumattomasta syystä.

Ammattikoulutusrahaa maksetaan 30 - 60 vuotiaalle henkilölle enintään 18 kuukaudelta 24 kuukauden ai- kana.

Ammattikoulutusrahaa koskevat säännökset ovat voi- massa toistaiseksi vuoden 1994 loppuun asti.

4.2.3.2 Erorahan aikuiskoulutuslisä

Erorahan aikuiskoulutuslisän myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että hakija on menettänyt työ- paikkansa siitä syystä, että työnantaja on taloudel- lisista tai tuotannollisista syistä joutunut supis- tamaan työvoimaa tai lopettamaan toimintansa.

Erorahan aikuiskoulutuslisää voi saada vähintään kuukauden kestävään päätoimiseen opiskeluun, kuiten- kin enintään 18 kuukaudelta 24 kuukauden aikana.

Erorahan aikuiskoulutuslisä oikeuttaa työeläkelisään vain silloin, kun se on myönnetty omaehtoiseen amma- tilliseen aikuiskoulutukseen.

Erorahan aikuiskoulutuslisää koskevat säännökset ovat voimassa toistaiseksi vuoden 1994 loppuun asti.

4.2.4 Valtiokonttorin myöntämä ammattikoulutusraha ja erorahan aikuis- koulutuslisä

Virkasuhteessa valtioon olevien ammattikoulutusra- hasta sekä erorahan aikuiskoulutuslisästä on sään- nökset valtion virkamieslaissa, eroraha-asetuksessa sekä valtioneuvoston päätöksessä valtion virkamies- ten erorahan ja ammattikoulutusrahan suuruudesta. Virkasuhteessa olevien ammattikoulutusrahan sekä erorahan aikuiskoulutuslisän myöntää ja maksaa Val- tiokonttori. Samoin Valtiokonttori myöntää ja maksaa peruskoulun ja lukion viranhaltijoille ammattikoulu-

Lakiosasto

25.6.1993

tusrahaa sekä erorahan aikuiskoulutuslisää peruskoululain ja lukiolain perusteella.

Kaikkien näiden säännösten perusteella maksettu ammattikoulutusraha sekä omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen myönnetty ja maksettu erorahan aikuiskoulutuslisä oikeuttaa työeläkelisään. Valtiokonttorin myöntämän ammattikoulutusrahan sekä erorahan aikuiskoulutuslisän myöntämisen ja määräytymisperusteet ovat samansisältöiset kuin Koulutus- ja erorahaston myöntämien vastaavien etuuksien.

Valtioon työsuhteessa olevien ammattikoulutusraha ja erorahan aikuiskoulutuslisä määräytyy koulutus- ja erorahastosta annetun lain mukaan, ja ne maksaa Koulutus- ja erorahasto.

Ammattikoulutusrahaa sekä aikuiskoulutuslisää koskevat säännökset ovat voimassa toistaiseksi vuoden 1994 loppuun asti.

4.2.5 Kuntoutusetuudet

4.2.5.1 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha

Kuntoutusajalta on oikeus työeläkelisään silloin, kun kuntoutusraha on maksettu työelämästä tulevalle henkilölle. Eläkkeen lisänä maksettava kuntoutusraha ei oikeuta työeläkelisään.

Kuntoutusraha maksetaan eläkkeen tavoin yleensä kuukausittain. Sen voi saada myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Etuuspäivät lasketaan maksetun kuntoutusrahan perusteella.

Kun eläkelaitos on katsonut kuntoutustoimenpiteet aiheelliseksi, se antaa asiasta kuntoutuslupauksen. Kuntoutuslupauksen edellytyksenä on eläkkeen täysitehoisuus. Kuntoutuksen alkamisen jälkeen eläkelaitos antaa kuntoutusrahapäätöksen.

Jos kuntoutuja tulee työkyvyttömäksi kuntoutuksen aikana tai ennen kuin työeläkelakien mukaisen kuntoutusrahan päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, työkyvyttömyyseläke määrätään niillä perusteilla, joilla se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutuslupauksen antohetkellä. Näissä tapauksissa kuntoutusraha ei oikeuta työeläkelisään, koska kuntoutusaika on jo eläkkeessä otettu huomioon tulevana aikana.

Kuntoutusrahan määräytymisestä ja maksamisesta on tarkemmin yleiskirjeessä A 17/91, Kuntoutusta koskevat soveltamisohjeet.

Lakiosasto

25.6.1993

4.2.5.2 Kuntoutusrahalain mukainen kuntoutusraha

Kansaneläkelaitos voi maksaa kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa sekä työelämässä olevalle että eläkkeensaajalle. Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutusrahaa 16 - 64-vuotiaalle vakuutetulle, joka on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä kuntoutuksen takia. Kuntoutusraha oikeuttaa työeläkelisään silloin, kun se on maksettu työelämässä olevalle. Sen sijaan eläkkeen lisänä maksettava kuntoutusraha ei oikeuta työeläkelisään.

Työelämässä olevan kuntoutusraha määräytyy yleensä sairausvakuutuksen päivärahan tavoin, ja sitä maksetaan jokaiselta arkipäivältä.

4.2.5.3 Tapaturmavakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus

Tapaturmavakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella maksettu ansionmenetykskorvaus oikeuttaa työeläkelisään.

Tapaturmavakuutuksen säännösten perusteella voi saada kuntoutusta pääasiassa työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi. Kuntoutettavalle maksetaan ansionmenetykskorvauksena päivärahaa tai tapaturmaeläkettä. Päivärahaa maksetaan kuukauden jokaiselta päivältä. Tapaturmaeläkettä maksetaan kuukausittain, mutta sitä voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Ansionmenetykskorvauksen maksaa asianomainen vakuutuslaitos.

Kuntoutusajalta voidaan maksaa osakorvausta, mikäli kuntoutuja on samanaikaisesti ansiotyössä. Osakorvaus oikeuttaa työeläkelisään samalla tavoin kuin täysimääräinen korvaus.

4.2.5.4 Liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus

Liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella maksettu ansionmenetykskorvaus oikeuttaa työeläkelisään.

Jos liikennevakuutuksen nojalla korvattavasta vammasta aiheutuu pitkäaikaisia rajoituksia vahingoittuneen työ- ja toimintakyvylle ja ansiomahdollisuuksille, vakuutuslaitos selvittää kuntoutuksen tarpeen ennen pysyvän eläkkeen myöntämistä. Päätöksen kuntoutuksen korvaamisesta tekee korvausvastuussa oleva vakuutusyhtiö.

Lakiosasto

25.6.1993

Kuntoutujalle maksetaan kuntoutusajalta liikennevakuutuslain mukainen korvaus tulojen tai elatuksen vähentymisestä. Ansionmenetyskorvausta maksetaan kuukausittain. Sitä voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Ansionmenetyskorvauksen maksaa asianomainen vakuutusyhtiö.

Kuntoutusajalta voidaan maksaa osakorvausta, mikäli kuntoutuja on samanaikaisesti ansiotyössä. Osakorvaus oikeuttaa työeläkelisään samalla tavoin kuin täysimääräinen korvaus.

4.3

Poikkeukset etuuspäivien huomioonottamisessa

Työeläkelisään ei oikeuta sellainen edellä mainittu etuus, joka on maksettu

- 1) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta,
- 2) eläketapahtumavuodelta,
- 3) ennen vuotta 1967,
- 4) ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta,
- 5) siltä kalenterivuodelta, jona työntekijän ensimmäinen työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työskentely alkoi,
- 6) sellaiselta kalenterivuodelta, jonka ajan kokonaan työntekijä on ollut työeläkelakien alaisessa virka- tai työsuhteessa tai yrittäjätoiminnassa, ellei hän ole samana kalenterivuonna ansainnut LEL:n alaisissa töissä vähintään lain 5 §:n 2 momentin tarkoittamaa rajamäärää.

4.3.1 Etuuspäivät ennen työeläkelakien piiriin kuulumista tai sinä kalenterivuonna, jona työskentely alkoi

Työeläkelisän tarkoituksena on korvata työntekijälle, sen jälkeen kun hän on tullut työeläkelakien piiriin, ne ajat, jolloin työnteko on ollut keskeytyneenä työttömyyden, koulutuksen tai kuntoutuksen vuoksi. Työeläkelisään eivät näin ollen oikeuta etuudet, jotka on maksettu ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta.

Lakiosasto

25.6.1993

Työeläkelisään eivät oikeuta myöskään ne etuudet, jotka on maksettu siltä kalenterivuodelta, jona työeläkelakien mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työs-kentely alkoi. Jos esimerkiksi työntekijän ensimmäi-nen eläkkeeseen oikeuttava työsuhde alkaa helmi-kuussa 1995 ja hän menee kuntoutukseen lokakuussa 1995, ei vuodelta 1995 maksettu kuntoutusraha oikeu-ta työeläkelisään.

4.3.2 Etuuspäivät työsuhteen aikana

Työeläkelisään ei oikeuta etuus sellaiselta kalente-rivuodelta, jonka ajan henkilö on ollut työeläkelai-kien alaisessa virka- tai työsuhteessa tai yrittäjä-toiminnassa. Minkä tahansa työeläkelain alainen työs-kentely, joka on jatkunut koko vuoden, estää työeläkelisän kertymisen. Työeläkelisäsäännökset poikkeavat tältä osin työttömyysslisäsäännöksistä (s.3).

Työs-kentely kalenterivuoden aikana voi koostua useista peräkkäisistä työsuhteista tai yrittäjätoi-mintajaksoista. Jos kuitenkin virka- tai työsuhtei-den tai yrittäjätoimintajaksojen välillä on katkok-sia, etuuspäivät otetaan huomioon työeläkelisää las-kettaessa. Etuuspäivien ei tarvitse kohdentua työs-kentelyjaksojen väliselle katkokselle, riittää, että kalenterivuoden aikana yleensä on katkos.

Edellä esitetyn säännöksen tarkoituksena on estää työeläkkeen kaksinkertainen karttuminen lyhyiltä palkattomilta työs-kentelyn keskeytyskausilta, jotka ovat jääneet työsuhteen sisään. Koska palkattomat alle vuoden jatkuneet jaksot luetaan TEL:ä sovellet-taessa eläkkeeseen oikeuttavaan työsuhdeaikaan, ei-vät lyhyet työttömyyskaudet taikka koulutus- tai kuntoutusjaksot heikennä työntekijän eläketurvaa.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus työeläkelisään koko kalenterivuoden jatkuneesta työeläkelakien alaisesta virka- tai työsuhteesta taikka yrittäjä-toiminnasta huolimatta, jos etuudet on maksettu sellaiselta kalenterivuodelta, jona työntekijällä on ollut koko vuoden jatkuneen työs-kentelyn ohella LEL-töitä. Hänen on kuitenkin pitänyt ansaita näissä töissä vähintään LEL:n 5 §:n 2 momentin tarkoittaman alemman rajamäärän verran.

Toisin kuin työttömyysslisäsäännöksissä työeläkelii-säsäännöksissä ei ole enää eläkepalkkavuosille ajoittuvaa työttömyyspäivärahoja koskevaa poikkeus-sääntöä. Työttömyysslisäänhän oikeuttivat sellaiset työsuhteen aikana saadut työttömyyspäivärahat, jotka kohdistuivat työsuhteen neljään viimeiseen kalente-

Lakiosasto

25.6.1993

rivuoteen; mutta ei eläketapahtumavuoteen tai sitä edeltävään kalenterivuoteen.

- LEL-työskentely** Vaikka työntekijällä olisi työsuhderekisterissä LEL-ansioita kalenterivuoden kaikkina kuukausina, TEL:n 7 b §:n tarkoittamat etuudet oikeuttavat työeläkeliisään. Koska LEL:n alaisten töiden työsuhdeaikaa ei rekisteröidä, työsuhhteessa mahdollisesti olleet katkokset eivät käy ilmi rekisteristä. Työeläkeliisään oikeuttavia etuuspäiviä saattaa näin ollen olla työnteon välisinä aikoina. LEL:n alaisissa töissä eläkettä ei kartu lyhyeltäkään palkattomalta ajalta, jona työteko on ollut keskeytyneenä.
- TaEL-työskentely** Sama koskee myös TaEL-työskentelyä. Työeläkelisään oikeuttavat etuuspäivät myös sellaiselta kalenterivuodelta, jona TaEL-ansioita on jokaisena kuukautena.
- VEL-, KVTEL- ja KiEL-työskentely** VEL-, KVTEL- ja KiEL-palvelussuhhteessa, toisin kuin TEL-työsuhhteessa, palkattomia keskeytysjaksoja ei yleensä pidetä eläkkeeseen oikeuttavana aikana. Tästä huolimatta palkattomalta keskeytyskaudelta maksettu etuus ei oikeuta työeläkelisään sellaiselta kalenterivuodelta, jonka ajan henkilö on ollut virka- tai työsuhhteessa koko vuoden.

4.4

Työeläkelisän laskeminen

Etuuskuukaudet lasketaan etuuslajeittain etuuspäivien perusteella. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta enintään keskimäärin voidaan maksaa kuukaudessa. Kunkin etuuslajin osalta otetaan huomioon ainoastaan täydet kuukaudet. Eri etuuslajien etuuskuukausia voi yhden kalenterivuoden aikana olla yhteensä enintään 12.

Päivien jakajana käytetään seuraavia lukuja:

	jakaja
- ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha	22
- työvoimakoulutuksen ansiotuki	22
- ammattikoulutusraha	30
- erorahan aikuiskoulutuslisä	30
- työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	30

Lakiosasto

25.6.1993

- tapaturmavakuutuksen- ja liikennevakuutuksen
kuntoutusta koskeviin säännöksiin perustuva
ansionmenetykskorvaus 30
- kuntoutusrahalain mukainen kuntoutusraha 25

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä eri etuuslajien yhteenlaskettujen etuuskuukausien lukumäärällä ja jakamalla luvulla, joka saadaan, kun etuuskuukausien lukumäärä vähennetään niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden täyttämisen 65 vuoden täyttämiseen, kuitenkin aikaisintaan TEL:n ja LEL:n voimaantulosta 1.7.1962 alkaen.

Etuuspäivät otetaan huomioon enintään 64 vuoden iän täyttämivuoden loppuun. Työeläkelisä lasketaan ennen mahdollista lapsikorotusta ja ennen yhteensovittusta.

Työeläkelisäprosentti saadaan valmiiksi laskettuna Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteriotteesta. Se on laskettu yrittäjätoiminnan osalta erikseen.

Esimerkki

X on saanut työeläkelisään oikeuttavia etuuksia seuraavasti:

ammattikoulutusrahaa	vv. 1994 - 95	150:30 = 5
ans. suht. päivärahaa	vv. 1995 - 96	184:22 = 8
soviteltua päivärahaa	vv. 1996 - 97	176:22 = <u>8</u>

Etuuskuukaudet yhteensä 21

X on syntynyt 11.11.1943.

Hän tulee työkyvyttömäksi 20.5.1998.

Eläkkeen määrä ilman työeläkelisää on 5500 mk/kk.

Aika 11.11.1966 - 11.11.2008 on 504 kk.

21

----- x 5500 = 239,13 mk/kk

504 - 21

Eläke yhteensä 5500 + 239,13 = 5739,13 mk/kk

Lakiosasto

25.6.1993

5

ESIMERKKEJÄ ETUUSPÄIVIEN HUOMIOONOTTAMISESTA TYÖELÄKELISÄSSÄ

Esimerkki 1.

eläket.9.95

	1991	1992	1993	1994	1995
TEL-ts.	=====			=====	
ans.suht.päiväraha		*****			
työvoimakoul.ans.tuki					
työeläkelisään oi- keuttavat etuudet		▭		▭	

Vuosi 1991: Oikeus työeläkelisään ansioon suhteutettujen päivärahojen perusteella.

Vuosi 1992: Oikeus työeläkelisään ansioon suhteutettujen päivärahojen perusteella.

Vuosi 1993: Ei oikeutta työeläkelisään. Työvoimakoulutuksen ansiotuki on etuus, jonka perusteella oikeus vasta 1.1.1994 alkaen.

Vuosi 1994: Oikeus työeläkelisään työvoimakoulutuksen ansiotuen perusteella (eläketapahtuma vuonna 1995).

Lakiosasto

25.6.1993

Esimerkki 2

	1993	1994	1995	1996	1997
TEL-ts	_____				
ammattikoulutusraha		██████████			
ans.suht.päiväraha		*****			
TEL-ts. osa-aikatyö			_____		
soviteltu ans.pvr.			* * * *	* * * *	* * * *
LEL-ansioita					██████████
				LEL-ansiot alle alemman rajam. vuonna -96	LEL-ans.yli alemman rajamäärän vuonna -97
työeläkelis.oik. etuudet				□	□

Vuosi 1993: Ei oikeutta työeläkelisään, koska TEL-työsuhde jatkunut koko kalenterivuoden. Lisäksi ammattikoulutusraha on etuus, jonka perusteella oikeus työeläkelisään vasta 1.1.1994 alkaen.

Vuosi 1994: Oikeus työeläkelisään ammattikoulutusrahan ja ansioon suhteutettujen päivärahojen perusteella, koska TEL-työsuhde ei ole jatkunut koko kalenterivuotta.

Vuosi 1995: Oikeus työeläkelisään ansioon suhteutettujen ja soviteltujen päivärahojen perusteella, koska osa-aikainen TEL-työsuhde ei ole kestänyt koko kalenterivuotta.

Vuosi 1996: Ei oikeutta työeläkelisään soviteltujen päivärahojen perusteella, koska koko kalenterivuoden jatkunut osa-aikainen TEL-työsuhde estää oikeuden ja LEL-ansiot alle alemman rajamäärän.

Vuosi 1997: Oikeus työeläkelisään soviteltujen päivärahojen perusteella. Vaikka TEL-työsuhde on kestänyt koko kalenterivuoden, oikeus työeläkelisään syntyy, koska TEL-työsuhteen kanssa rinnakkain ansaitut LEL-palkat ovat yli alemman rajamäärän.

Lakiosasto

25.6.1993

Esimerkki 3

	1993	1994	1995	1996	1997
KVTEL-ts					
LEL-ansioita					
ans.suht.pvr.		LEL-ans.yli alemman rajam.vuosina 1994, 1996 ja 1997			
työvoimakoul.ans.tuki		**	*****		
työeläkelis. oik. etuudet					

Vuosi 1994: Oikeus työeläkelisään ansioon suhteutettujen työttömyyspäivärahojen sekä työvoimakoulutuksen ansiotuen perusteella. Vaikka KVTEL-työsuhde on jatkunut koko kalenterivuoden, yli alemman rajamäärän nousseiden LEL-ansioiden vuoksi oikeus on olemassa.

Vuosi 1995: Ei oikeutta työeläkelisään, koska koko kalenterivuoden jatkunut KVTEL-työsuhde estää oikeuden.

Vuosi 1996: Oikeus työeläkelisään ansioon suhteutettujen päivärahojen perusteella koko kalenterivuoden jatkuneesta KVTEL-työsuhteesta huolimatta, koska LEL-ansiot ovat nousseet yli alemman rajamäärän.

6

TYÖELÄKELISÄ YEL- JA MYEL-ELÄKKEISSÄ

Työeläkelisäsäännökset koskevat myös yrittäjätoimintaa 1.1.1994 alkaen. YEL:iin lisätään uusi 7 a § ja MYEL:iin uusi 8 k §.

YEL:n ja MYEL:n mukaiset työeläkelisäsäännökset poikkeavat TEL:stä siten, että vain kuntoutusetuudet oikeuttavat työeläkelisään yrittäjäeläkkeissä. Muilta osin työeläkelisä määräytyy samoin perustein kuin TEL:ssä (4.kohta). Työsuhderekisteriotteelle YEL- ja MYEL- työeläkelisäprosentti lasketaan erikseen.

Kuten TEL-eläkkeen työeläkelisä myös YEL- ja MYEL-eläkkeiden työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä etuuskuukausien lukumäärällä ja jakamalla luvulla, joka saadaan, kun etuuskuukausien lukumäärä vähennetään niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan yrittäjän 23

Lakiosasto

25.6.1993

vuoden täyttämisestä 65 vuoden täyttämiseen, kuitenkin aikaisintaan 1.7.1962 alkaen.

7

TIEDOT UUSISTA ETUUSPÄIVISTÄ

Työeläkelisään oikeuttavia etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvollisia ilmoittamaan TEL:n 17 §:n nojalla maksamistaan eduista Eläketurvakeskukselle ja eläkelaitoksille.

Kaikki etuuspäivät käyvät ilmi Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Työeläkelisä kuten työttömyyslisä aikaisemmin voidaan laskea rekisteritietojen perusteella ottaen kuitenkin huomioon eri etuuslajien erilaiset jakajat. Työsuhderekisterissä on valmiiksi laskettu työeläkelisäkerroin. Kerroin on laskettu työsuhteiden ja yrittäjätoiminnan osalta erikseen.

Tarkemmat tiedot siitä, miten etuuspäivät käyvät ilmi rekisteristä, annetaan myöhemmin rekisteriohjeita koskevassa yleiskirjeessä.

8

VOIMAANTULO

Työeläkelisää koskevat säännökset tulevat voimaan 1.1.1994 ja niitä sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.1994 tai sen jälkeen. Ennen 1.1.1994 maksettuja koulutus- ja kuntoutusetuuksia ei oteta huomioon työeläkelisää laskettaessa. Koska eläketapahtumavuonna maksettu etuus ei oikeuta työeläkelisään, uudet etuudet vaikuttavat työeläkelisän määrään vasta niissä eläkkeissä, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.1995 tai sen jälkeen.

Vuonna 1993 maksetut ansioon suhteutetut työttömyyspäivärahat voivat kuitenkin oikeuttaa työeläkelisään eläkkeessä, jossa eläketapahtuma sattuu vuonna 1994.

Vanhuuseläkkeen laskentasäännöt muuttuvat 1.1.1994 alkaen. Vanhuuseläkkeessä ja samoin myös muissa eläkkeissä, joissa eläketapahtuma sattuu 1.1.1994 tai sen jälkeen, työeläkelisään oikeuttavat etuudet voidaan ottaa huomioon enintään henkilön 64 vuoden iän täyttämivuoden loppuun.

Entisin perustein myönnettävään eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu 1.1.1994 tai sen jälkeen, eläkkeessä mahdollisesti aikaisemmin ollut työttömyyslisä lasketaan työeläkelisäsääntöjen perusteella. Koska entisin perustein myönnettävä eläke on täysitehoinen, ei työeläkelisää kuitenkaan kerry

Lakiosasto

25.6.1993

edellisen eläketapahtuman jälkeen (esimerkki liitteessä 3).

Eläkelajin muuttuessa toiseksi (esim. työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi) tai osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi 1.1.1994 tai sen jälkeen, työttömyyslisiä ei lasketa uudelleen, paitsi silloin, jos eläkkeen perusteet muuttuvat (esim. vanhuuseläkkeen perusteeksi tulee uusia työsuhteita).

Lakiosasto

25.6.1993

TERMILUETTELO

Ammattikoulutusraha

Koulutus- ja erorahasto myöntää työsuhteessa oleville ja kunnan ja kirkon viranhaltijoille ammattikoulutusrahaa omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen, joka on päätoimista ja kokoaikaista. Ammattikoulutusrahan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan työ- tai virkasuhde jatkuu koulutuksen aikana.

Virkasuhteessa valtioon olevien sekä peruskoulun ja lukion viranhaltijoiden ammattikoulutusrahan myöntää ja maksaa Valtiokonttori. Valtiokonttorin myöntämän ammattikoulutusrahan myöntämis- ja määräytymisperusteet ovat samansisältöiset kuin Koulutus- ja erorahaston myöntämien vastaavien etuuksien.

* Oikeuttaa työeläkelisään.

Ansioon suhteutettu päiväraha

Työttömyyskassan jäsenelleen maksama työttömyyspäiväraha on 1.1.1985 jälkeen määräytynyt työttömyys- turvalain perusteella ja sen nimi on ansioon suhteutettu päiväraha. Se muodostuu perusosasta, ansiosasta sekä mahdollisesta lapsikorotuksesta.

* Oikeuttaa työeläkelisään.

Erorahan aikuiskoulutuslisä

Koulutus- ja erorahasto myöntää erorahan aikuiskoulutuslisää työvoimakoulutukseen tai omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Erorahan aikuiskoulutuslisän myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että hakija on menettänyt työpaikkansa työnantajan jouduttua taloudellisista tai tuotannollisista syistä supistamaan työvoimaa tai lopettamaan toimintansa.

Virkasuhteessa valtioon olevien sekä peruskoulun ja lukion viranhaltijoiden erorahan aikuiskoulutuslisän myöntää ja maksaa kuten ammattikoulutusrahankin Valtiokonttori. Se määräytyy samoin kuin Koulutus- ja erorahaston myöntämä vastaava etuus.

* Omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen myönnetty erorahan aikuiskoulutuslisä oikeuttaa työeläkelisään.

Lakiosasto

25.6.1993

Työvoimakoulutukseen myönnetty erorahan aikuiskoulutuslisä ei oikeuta työeläkelisään.

Lyhennettyä työpäivää tekevän työntekijän työttömyyspäiväraha

Jos työntekijä on tehnyt kokoaikatyötä ja hänen päivittäistä työaikaansa lyhennetään, on hänellä oikeus työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain mukaisesti. Päivärahaa maksetaan tällöin työajan lyhennyksestä vastaavilta täysiltä työttömyyspäiviltä. Esim. jos työaika lyhenee 8 tunnista 6 tuntiin (2 tuntia) kertyy neljästä kuuden tunnin työpäivästä yksi ansioon suhteutettu päivärahopäivä.

* Oikeuttaa työeläkelisään

Osa-aikatyötä vastaanottaneen työntekijän työttömyyspäiväraha

Jos henkilö on ollut työtön ja hän ottaa vastaan osa-aikatyötä, voi hän saada työttömyysturvalain perusteella soviteltua työttömyyspäivärahaa enintään 150 täyttä työttömyyspäivää vastaavalta ajalta. Soviteltua päivärahaa maksetaan kuitenkin 18 kuukauden ajalta. Päiväraha lasketaan siten, että 75 % osa-aikatyön palkasta, joka ylittää 750 mk kuukaudessa, vähennetään päivärahan kuukausimäärästä, jonka henkilö olisi saanut ollessaan kokonaan työtön. Jos täyden ansiopäivärahan määrä on 180 mk ja sovitellun päivärahan määrä 60 mk, niin kolmesta sovitellusta päivärahopäivästä tulee yksi täysi ansioon suhteutettu päivärahopäivä.

* Oikeuttaa työeläkelisään.

Peruspäiväraha

Työttömällä työnhakijalla, jolla ei ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa, on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen peruspäivärahaan. Taloudellisen tuen tarvetta ei kuitenkaan edellytetä 55 vuotta täyttäneeltä, joka täyttää työttömyysturvalain 16 §:n mukaisen työssäoloehdon. Ehtona on, että työttömän on pitänyt olla toisen työssä 2 vuoden aikana puoli vuotta ennen työttömyyttä. Näin ollen tarveharkintavaatimus koskee 55 vuotta täyttäneitä yrittäjiä.

Ei oikeuta työeläkelisään.

Lakiosasto

25.6.1993

Päiväavustus/työttömyysavustus

Työttömyyskassan jäsenelleen maksama työttömyysavustus määräytyi ennen 1.1.1985 valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain perusteella ja se oli nimeltään päiväavustus.

* Oikeuttaa työeläkelisään.

Työttömyyskorvaus

Ennen 1.1.1985 työtön työnhakija sai työvoimatoimikunnalta työttömyyskorvausta työllisyyslain perusteella, mikäli hänellä ei ollut oikeutta työttömyyskassan maksamaan päiväavustukseen.

Ei oikeuta työeläkelisään.

Työvoimakoulutuksen tuet
koulutustuki; perustuki ja ansiotuki

Työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain perusteella maksetaan koulutustukea työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille. Koulutustuki muodostuu Kansaneläkelaitoksen maksamasta perusosasta (perustuki), lapsikorotuksista ja työttömyyskassojen jäsenilleen maksamasta ansio-osasta (ansiotuki).

* Ansiotuki oikeuttaa työeläkelisään.

Perustuki ei oikeuta työeläkelisään.

Lakiosasto

25.6.1993

ESIMERKKI TYÖELÄKELISÄN LASKEMISESTA

X on syntynyt 30.8.1954
 Hän tulee työkyvyttömäksi 12.2.1996
 Hänellä on TEL-työsuhteita:
 Z Oy:öön 1.7.1978 - 30.6.1987 ep. 19809 mk/kk
 N Oy:öön 1.9.1990 - 1.3.1994 ep. 10400 mk/kk
 B Oy:öön 15.6.1995 - 11.2.1996 ep. 11000 mk/kk

Hänellä on ollut myös yrittätoimintaa:
 1.5.1988 - 6.8.1990, eläketyötulo 14171 mk/kk

X on saanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa vuonna 1987 70 pv:ltä ja vuonna 1988 88 pv:ltä.

Hän on kuntoutuksessa vuosina 1994 ja 1995,
 Kuntoutusetuuspäivät: 116 pv vuonna 1994 ja 120 pv vuonna 1995.

TEL eläkkeet:

Z Oy	2674,22
N Oy	546,00
B Oy + tuleva aika	3987,50

Yhteensä	7207,72 mk/kk
----------	---------------

YEL-eläke:	478,27 mk/kk
------------	--------------

Etuuspäivien muuttaminen etuuskuukausiksi:
 Ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha 158:22 = 7
 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha 236:30 = 7

TEL-eläkkeen työeläkelisä: 7 + 7 = 14 etuuskuukautta

14	
-----	x 7207,72 = 205,93 mk/kk
504 - 14	

YEL-eläkkeen työeläkelisä: 7 etuuskuukautta

7	
-----	x 478,27 = 6,74 mk/kk
504 - 7	

Eläke yhteensä:

TEL-eläke	7207,72
YEL-eläke	478,27
TEL-työeläkelisä	205,93
YEL-työeläkelisä	6,74

Yhteensä	7898,66 mk/kk

Lakiosasto

25.6.1993

ESIMERKKI VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSEN SOVELTAMISESTA

Eläkkeen myöntäminen entisin perustein

X:lle on myönnetty täysitehoinen työkyvyttömyyseläke 1.3.1991 alkaen. Eläketapahtuma on sattunut maaliskuussa 1990. Hän on saanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa vuosina 1987, 1988 ja 1989. Eläkkeeseen sisältyy työttömyyslisä, jonka perusteena ovat olleet vuosina 1987 ja 1988 maksetut työttömyyspäivärahat.

X:llä on ollut vuonna 1988 koko vuoden kestänyt VEL-työsuhde.

Hän palaa työelämään huhtikuussa 1992.

Hän on saanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa myös vuosina 1993 ja 1994.

X:lle myönnetään työkyvyttömyyseläke entisin perustein 1.6.1995 alkaen. Eläketapahtuma on sattunut 29.6.1994.

	88	1989	1990	1991	1992	1993	1994
TEL-ts:et		=====				=====	
eläkkeellä			■				■
ans.suht.pvr.	*****		■	eläketap.			■
VEL-ts.					*****	uusi eläket.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään entisin perustein, mutta eläkkeeseen sisältynyt työttömyyslisä lasketaan työeläkelisän perustein.

Työeläkelisään oikeuttavat etuudet:

Vuosi 1988: Tältä vuodelta maksettuja työttömyyspäivärahoja ei oteta huomioon työeläkelisää laskettaessa, koska VEL-työsuhde on jatkunut koko vuoden

Vuosi 1989: Työttömyyspäivärahat otetaan huomioon työeläkelisää laskettaessa, koska TEL-työsuhde on kestänyt vain osan vuotta ja kysymyksessä ei ole eläketapahtumavuosi.

Vuosi 1993: Tältä vuodelta maksetut työttömyyspäivärahat eivät oikeuta työeläkelisään, koska entisin perustein myönnettäessä kyseinen aika sisältyy jo eläkkeeseen tulevana aikana.

Lakiosasto

25.6.1993

TYÖELÄKELISÄÄN OIKEUTTAVAT JA JÄLKIKARENSSIAIKAA JATKAVAT ETUUDET
1.1.1994 alkaen

	Oikeus työeläkelisään	Jatkaa jälkikarenssiaikaa
Ammattikoulutusraha	X	X
Ansioon suhteutettu päiväraha	X	X
Erorahan aikuiskoulutuslisä:		
- omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen	X	X
- työvoimakoulutukseen	-	-
Kuntoutusrahalain mukainen kuntoutusraha	X	X
Liikennevakuutuksen kuntoutusta koskeviin säännöksiin perustuva ansionmenetykskorvaus	X	X
Lyhennettyä työpäivää tekevän työntekijän työttömyyspäiväraha	X	X
Osa-aikatyötä vastaanottaneen työntekijän työttömyyspäiväraha	X	X
Opintovapaa	-	X
Peruspäiväraha	-	X
Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha tai vastaava korvaus	-	X
Tapaturmavakuutuksen kuntoutusta koskeviin säännöksiin perustuva ansionmenetykskorvaus	X	X
Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	X	X
Työttömyysavustus	X	X
Työttömyyskorvaus	-	X
Työvoimakoulutuksen koulutustuki:		
- perustuki	-	X
- ansiotuki	X	X